לא לשפוט מרחוק

מערך שיעור · אגרות הראי״ה

קהל יעד: חטיבת ביניים, תיכון ואולפנה, ישיבה קטנה ותיכונית · שיעור אחד (45 דקות)

מערכי השיעור נכתבו לעזר בלבד. הם לא נבדקו ולא אושרו על ידי מורים או אנשי חינוך, ויש להתאים אותם לכיתה ולשיקול דעתו של המלמד.

מטרות השיעור

• להכיר את התובנה של הרב קוק: אי אפשר לשפוט ציבור על פי שמועות ועיתונים.

• להבחין בין ״מצבים חיצוניים״ לבין ״הלב הפנימי״.

• לבחון את האופן שבו אנחנו מכירים ציבורים אחרים, ובפרט דרך התקשורת והרשתות.

רקע למורה

בשנת תרפ״ד (1924) נסע הרב קוק לארצות הברית יחד עם רבנים מאירופה, כדי לאסוף כספים לישיבות. בסוף הביקור, בי״ג באלול, כתב ברכה לשנה החדשה ליהודי ארצות הברית וקנדה, וכתוב בראש האגרת – כתב אותה ברכבת.

פתיחה

בקשו מהתלמידים לכתוב שלוש מילים על קבוצה של אנשים שהם לא מכירים באופן אישי (למשל ״יהודי אמריקה״). שאלו: מאיפה הגיעו המילים האלה?

המקורות

מקור 1: עד אשר באתי

> ״מהשמועות השונות ע״י אורחים הבאים, ומהידיעות שעל ידי מכתבי העתים, לא יכולתי למצוא מעמד ברור להעריך על ידה את ערכה של היהדות האמריקנית, הציורים הם כל כך שונים זה מזה וכל כך סוביקטיבים עד שאי אפשר היה לי לדון על דבר המטבע הקבוע בצורתה של כנסת ישראל אשר באמריקא, עד אשר באתי ונוכחתי, והנה מצאתי אור גדול של נשמה יהודית חיה וקיימת, ספון ואצור בתוך הלב הפנימי של אחינו אשר בארצות השונות באמריקא.״

אגרות הראי״ה, כרך ד׳, אגרת ארמט · י״ג אלול תרפ״ד – ניו יורק

מילים: מכתבי העתים – העיתונים; סוביקטיבים – אישיים, לפי נקודת המבט של מי שמספר

שאלות למחשבה:

1. מאיפה הכיר הרב קוק את יהדות אמריקה לפני הביקור? למה זה לא הספיק לו?

2. מה גילה כשבא בעצמו?

3. מה הם ״מכתבי העתים״ של ימינו? האם הם מאפשרים לנו להכיר ציבור אחר?

מקור 2: החוץ והפנים

> ״מצאתי שרק המצבים החיצוניים גרמו לאותם הליקויים אשר עינינו רואות בתור כתמים בשמשה של היהדות האמריקאית, אבל חי הוא לבן של ישראל, חיה היא אהבת התורה וכבודה, חיה היא אהבת ארצנו הקדושה ושאיפת בנינה, חיה היא התקוה לגאולה וישועה כללית לעם ד׳ על אדמת קדשו.״

אגרות הראי״ה, כרך ד׳, אגרת ארמט · י״ג אלול תרפ״ד – ניו יורק

מילים: בתור כתמים בשמשה – ככתמים על השמש

שאלות למחשבה:

1. הרב קוק אינו מכחיש שיש "ליקויים". איך הוא מסביר אותם?

2. מה ההבדל בין לראות את ה"כתמים" לבין לראות את ה"שמש"? איך זה נוגע לאופן שבו אנחנו רואים אנשים?

לסיכום

אי אפשר להכיר ציבור מן השמועות ומן העיתונים. רק כשבא הרב קוק בעצמו "ונוכח", מצא "אור גדול של נשמה יהודית חיה", ולמד להבחין בין הליקויים החיצוניים לבין הלב הפנימי.